

ST. — NO. 1806.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1942, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., 22. APRILA (April 22), 1942.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LETTO—VOL. XXXVII.

Slika predstavlja nekje na vzhodni fronti rusko žensko, ki gleda, kako požar uničuje zadnje ostanke njenega doma. Kar ni uničila sovjetska armada na svojem umikanju zadnje poletje, so nato uničile na svojem begu nacisti. Očividno bo vojna najhujša za vzhodni fronti tudi v tem poletju.

Laval v načelstvu vlade nov poraz za Francijo

"CIGANSKI" POLITIKI. — PETAIN IGRA SVOJO VLOGO V KORIST HITLERJEVIM DIPLOMATIČNIM MANEVROM. — GRAJE ZOPER TAKTIKO AMERIŠKE VLADE

Ako bi atentator, ki je strejal v Pierra Lavalu dobro meril, bi bil prihranil življenje mnogim Francozom, ki ga bodo sedaj izgubili, v Franciji pa sramotno ponizanje.

Laval "ciganski lisjak"

O Stojadinoviču in Cincarju Markoviču, ki sta Jugoslavijo prodala Hitlerju, so pravili, da sploh nista Srba nego nekakšna rumunska cigana. Francoz Pierre Laval pa tudi izgleda kakor pravi cigan.

Ko se je vrnila obravnava v Rimu, bi zaslužil biti na začetku klopi judež Laval, ne pa Leon Blum in Edouard Daladier. A ta dva sta bila poslana nazaj v zapor, Laval pa je s Hitlerjevo pomočjo postal "poglavnik" poražene, pogražene, prej tako mogočne, ponosne francoske republike.

Hitlerjev diplomatični triumf

To, da je Nemčija poskušala pridobiti francosko vlado v Vi-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

NAŠE MAJSKE PRIREDITVE

Vzhodni Ohio.—Majska slavnost klubu Naprej št. 11 JSZ v soboto 25. aprila pri J. Skoffu na Bartonu, Ohio.

Chicago.—Prvomajski shod klubu št. 1 JSZ v petek 1. maja ob 8. zvečer v Slov. del. centru.

Springfield, III.—Majska slavnost klubu št. 47 JSZ v soboto 2. maja v Slovenskem domu.

Sovražniki demokracije znotraj Zed. držav

Glasila unij in vodilni predstavniki AFL in CIO razgaljujejo denarne patriote, reakcionarce in izžemalce, ki so se pod masko patriotizma vrgli na delavce, da jih očrni in pa da jim odvzamejo vse socialne pridobitve.

Pod masko patriotizma delujejo proti tujerodcem in šikanirajo tudi take "sovražne", inozemce, ki niso tej deželi prav nič sovražni, pač pa so ji pravljeni v vsakem oziru navdušeno služiti, samo če jih hoče razumeti in imeti v svojem varstvu.

S kampanjo za amerikanizem so se reakcionarji v teh izjemnih razmerah vrgli tudi na tisk tujerodcev, češ, da izhaja med njimi mnogo protiameritskih, pro-hitlerskih listov.

Te zahteve pa prihajajo od takih ljudi, ki so hitlerizmu do 7. decembra sami najbolj pomagali s pobijanjem vse notranje in vnanje politike predsednika Roosevelt in njegove administracije.

Jasno je, da nastanejo v vsaki deželi, čim se zaplete v vojno, izjemne razmere.

A tu je vpršanje, čemu je katera v vojni? Misimo v vojni za zrušenje fašizma, a ameriški denarni patrioti in drugi reakcionarji si prizadevajo, da nam pod pretezo vojnih nujnosti potisnejo svoj fašizem v grlo.

Dobro je, da sta se vodstvi unij AFL in CIO v tej opasnosti za ljudske svobodštine priljčno zbljazala in nastopata skupno proti sovražnikom ljudskih pravic.

Etbin Kristan bo na vseslovenskem kongresu zastopnik naših ustanov

Vseslovenski kongres, ki bo v Detroitu 25. in 26. aprila, bo po mnenju mnogih jako važen. Ne razna priporočila iz Detroita, o katerih je bilo nekaj omenjenega v prejšnjem Proletarju, in na druga, je bil delegiran za zastopnika naših ustanov na tem zboru Etbin Kristan.

V imenu SNPJ se ga udeleži Vincenc Cainkar. V lokalnem odboru v Detroitu so med drugimi tudi člani SNPJ in JSZ.

Več o tem kongresu je na drugi in na četrti strani.

Majska slavnost kluba Naprej JSZ bo 25. t. m. v Bartonu

Klub Naprej št. 11 JSZ, s sedežem v Bridgeportu, O., ki posluje v vzhodnem Ohiu, bo imel majsko slavnost v soboto 25. aprila pri J. Skoffu na Bartonu. Cemu se vrši tega dne in ne 1. ali 2. maja, je bilo pojasnjeno v dopisih. Delavstvo v vzhodnem Ohiu je vabljeno, da pride na to prireditev v čimvečjem številu.

Klub št. 1 JSZ vabi na prvomajski shod

V petek 1. maja bo v Slov. del. centru prvomajski shod kluba št. 1 JSZ. Govorniki bodo Joško Oven, Chas. Pogorelec, Ivan Molek, Peter Kokotovich in Frank Zaitz. Vstop vsekemu prost.

Vlada isče podatke o delovnih poklicih registrirancev

Vsi od 20. do 44. leta starosti, ki so se registrirali za vojaško službo, dobri in mnogi so že dobili pole, na katerih so vprašani Anna Marten, ki je določevala odmerke, pa je dobila 15 let zaporne kazni. V Nemčiji smatrajo, da je vlada pravilna, ker kaznjuje kršilec. Vendan pa so take kazni dokaz, da gre Hitlerjevemu tretjemu rajhu vzliz ropanju za živila silno trda.

Poljaki, ki so se zbrali po sivoj begu večinoma v Angliji in v angleških posestih Afrike, so si organizirali močno armado, ki steže po virih iz Londona že kakih dve sto tisoč mož. Vrh tega je poljski premier Sikorski sklenil s sovjetsko vlado v Moskvi pogodbo, da se zdrave, sposobne moške Poljake, ki jih je sovjetska armada v invaziji leta 1939 vzela v ujetništvo, osvobodi in se jih organizira v armado, da se bori na ruski fronti proti nacijem. Ta armada Poljakov je postala že letos Angliji in Rusiji v veliko pomoč.

Na Šinkem je bil izdan dekret, da si sme po 1. maju vaska održena oseba kupiti samo pol funta mesa na mesec. Pol (Nadaljevanje na 3. strani.)

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že sklenili naročiti Majski Glas?

Letošnji Majski Glas, ki izide te dni, je prvi, v katerem njegovi starokrajski sotrudniki Angelo Cerkvenik, Tone Seliskar, Mile Klopčič, Cvetko Kristan, pokojni Ivan Vuk in mnogi drugi ne bodo zastopani. O Cvetkotu Kristanu pišejo, da je bil izgnan z Jesenic "na jug" (v Srbijo). O drugih nimamo še nikakih poročil, a jih je nedvomno doletela enaka usoda.

"Majski Glas" za leto 1942 so torej docela napolnilni naši tukajšnji sotrudniki. O njegovi vsebini je bilo poročano na tej strani v prejšnji številki. Potem smo prejeli že spise od Jankota Zege in več drugih. Povest, ki jo je Zega poslal, ima naslov "Desetletnik. Loman". Z. A. Novak je prevel članek Stafforda Crippsa o Rusiji. F. S. Tauschar ima spis "Znamenita osebnost". "Plodovito življenje" je naslov spisa o Etbinu Kristanu, ki ga je priredil Frank Zaitz.

Drugi sotrudniki, čiji spisi so bili omenjeni v prejšnji številki, so Ivan Molek, Katka Zuščić, Etbin Kristan, Louis Beigner, Anton Slabe, Zvonko A.

Novak, Anton Garden, Matt Petrovich, John Olip, Anton Shular, Joško Oven, Filip Godina, Leo Poljek, Frank Cesen, Anton Vičič in več drugih.

V njemu je informativen spis o Japonski, o jugoslovanskih četnikih in njihovem poveljniku Draži Mihačeviću, razprava o inflaciji, povesti iz življenja in skudenju naših ljudi, o aktivnostih v naših naselbinah, o delavskem gibanju itd.

Majski Glas stane kakor sedaj le 25.. Storjena je bila napaka, ker nismo vsled podra-

BOJ PROTI UNIJAM DOBIVA VEČ IN VEČ IHTE

SOVRAŽNIK DELAVSTVA VPIJEJO VENOMER O VAŽNOSTI POZRTOVALNOSTI VSEH. — "KARTE" ZA ODMERKE POSTANEJO KMAĽUZNANE TUDI V TEJ DEŽELI.

Delitev v odmerkah

Drugo, kar se ljudstva najbolj tiče, so restrikcije v dojavljivanju potrebščin. Za vladu ni druga izhoda kot ta, da čim bolj drastično postopa, a naš sistem pa je tak, da bodo tudi v tem oziru najbolj prizadeti tisti sloji, ki delajo. Namesto ki resnično producirajo. Ne bo tega ne onega niti za še tak denar, če ne bo imel posebega dovoljenja. Zvezne oblasti obetajo, da ne bo nikakršnih pristranosti, da se bo postopalo z vsemi enako in če se to res zgodidi, bomo zadovoljni, ker bomo pritrugavanja vse enako plačali.

Treba je ladij — bojnih in prometnih. Treba je municije, letal, oblek, hrane — o, še nešte drugih stvari!

To je vzrok, čemu je bilo v zaledju poznala veliko bolj kakor prejšnja zato, ker je to "totalna" vojna. Nihče ni iz nje izved, naša fronta je vsepoposad v morja nas nič več toliko ne ščitijo kakor so nas v prejšnjih vojnah.

Preskrbovanje potrebščin zaveznikom

Zed. države so se zavzele zmagati v tej vojni. V ta namen so obljubile dati vso možno gmočno in oboroženo pomoč vsem, ki so z nami. To pa je tako ogromna naloga, da jo bo ameriško ljudstvo le polagoma zapopadlo. Pritrugavanja in nizanja živiljenjskega merila bodo ljudstvo to dežele opozorila, v kakšnem položaju smo. In vladu v Washingtonu pravi, da je to komaj začetek.

Ker je sovražnik mogočen, in je ob enem imel v prvih tednih več vse prednosti v vojevanju in zmagoval, bo treba toličko več naporov, da se ga porazijo. Osredje je bilo na vojno temeljito, pripravljeno. Vsakodaj sedaj razume, da je bila Nemčija, kakor Japonska, do potankosti organizirana za napade, zavezniki pa so se gnjavili med seboj, in na znotraj svojih dežel na način, ki je služil osredju. To, kaj pada, je poseben del zgodovine.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Naše gibanje ne sme opešati!

Vzlici oslabljenju ali pa razpustitvi nekaterih klubov JSZ se naše aktivnosti nadaljujejo tudi v takih naselbinah. Naloge za delo so prevzeli posamezniki, ki agitirajo za Proletarca, razpečavajo koledar in Majski Glas, nekateri prodajajo tudi naše knjige, zbirajo prispevke v tiskovni sklad Proletarca, nabirajo oglase in vrh tega delajo v društih, mnogi tudi v unijah, v relifnih akcijah in kjer že morejo kaj storiti za dobro stvar.

Z nabiranjem oglašav Majski Glas so se tudi letos dobro postavili. Pozna pa se v izkazu poslanih naročnin na Proletarca, da so bili zadnje tedne zaposleni pri drugem delu. V tem izkazu (priobčen na 3. strani) jih je 39 manj kot v prejšnjem.

Od tistih, ki porabijo ves svoj takozvani prost čas v prej navedenih nalogah, ne moremo pričakovati več nego store.

Rečemo le, da je premalo takih. Ako bi imel Proletarec na primer dvajset dobrih agitatorjev v raznih naselbinah več nego jih ima, pa se bi to v izkazih jako poznalo.

Tudi klube bo treba bolj poziveti. Mi smo med Jugoslovani edina organizacija, ki deluje za socialistično akcijo in širi s svojimi publikacijami, shodi, sejami, prireditvami in knjigami socialistične ideje in vzgojo.

Vredno je, da vsi zavedni delavci sodelujejo v nji.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA V Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business Manager..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Vsесловански конгрес

V tej vojni so vsi slovanski narodi, razen Rusov, padli v podjavljenje. Hitler prisega, da bo do konca tega leta zavdal tudi v Rusiji.

Ukrajinci (Rusini), Belorusi, Poljaki, Srbi, Slovenci in Hrvati so bili podjavljenci siloma.

Čehi so bili žrtvovani. Takratni vladni Anglije in Francije sta jih radi "ljudske miru" dale Hitlerju v žrelo.

Slovari so bili izdani od svojih voditeljev. Bolgarijo mu je dala vladajoča klika s kraljem Borisom na čelu. Hrvate mu potisla "poglavnik" Ante Pavelić. Hitler si je dobil "Quislinge" tudi v Srbiji in na Češkem.

S Poljaki, Srbi, Ukrajinci in Slovenci postopa Hitler najbolj brutalno. Le Židom se še hujše godi kakor njim. Čehe potujejo sistematično, Slovence siloma. Poljake uničujejo, socializirano Ukrajino pa je proglašil za svoj grunt in jo nasaljuje s svojimi ljudmi.

Tak je položaj Slovanov sedaj.

Spremenjen na boljše bo edino, ako zavezniki zmagajo.

V ta namen — v pomoč zaveznikov — je sklican v Detroit kongres predstavnikov ameriških Slovanov. Sklicatelji pravijo, da zvezna vlada odobrava nujno akcijo. V vojnem naporu je treba ljudi, ki delajo navdušeno. V ameriški težki industriji, ki je sedaj vsa uposlena v vojne namene, je nad 50 odstotkov delavcev slovanskega pokolenja. Navajeni so delati težko in bodo storili v svoji moći za uspeh te dežele v sedanjem konfliktu, pa če se vrši kak kongres ali ne.

Sklicatelji to vedo. Zele pa s tem zborovanjem predočiti ameriški javnosti, da je tu masa slovanskih delavcev, ki je pri najtežjih delih in da so po svojem nagnjenju vse zvesti te dejeli. Sabotažnikov bi med njimi zmanjšal. Drugič, manifestacijo v Detroitu so tako aranžirali, da bo v nji poleg veličine Zed. držav predstavljena Rusija za glavno borilko zoper hitlerizem. In tretjič, da bo ta manifestacija apel na ameriško javnost, naj bo težnjam slovanskih narodov naklonjena, ko vojna konča.

Kajti kakor v prejšnji vojni, bodo meje tudi v sedanji dolgevale velesile, ki izidejo zmagovali iz borbe.

V ozadju akcije za sklicanje vseslovanskega kongresa so komunisti. Ali še bolj točno rečeno, kominterni. Njihova takтика sedaj glede nacionalizma in posebno glede panslavizma je popolnoma drugačna kot pa je bila do Hitlerjevega upada v Sovjetsko Unijo. Slovani v Evropi so človeška groma, ki Hitlerja ujako ugonobi, ali pa mu resignirano služi in se pretvorji v "nemški gnoj".

Sovjetska vlada se je vsled tega že lansko leto odločila obnoviti panslavizem, z gesli za svobodo narodov. Pred prejšnjo vojno ga je gojila carjeva vlada, seveda zgolj v svoje imperialistične namene. Vendar pa je vzlič temu imel v Srbiji, Črni gori, in med Čehi, veliko zaslonko. Med Poljaki nikakršne, ker jih je carjeva vlada zatirala. Med Bolgari je imel precej, toda vladajoča kasta je bila promenska, z izjemo kratkotrajnega revolucionarnega agrarnega režima, ki je nastal po vojni, pa so ga prejšnji vlastodržci kmalu potisnili na stran in zadušili v krv.

Med Slovenci so bili rusofili le nekateri liberalci, a za rusko književnost so se ogreli vse sloji in politične smeri slovanskega naroda, posebno še inteligenčni in pa socialisti. Slovanski socialisti vse povsod so imeli do Rusije toplo nagnjenje in prav radi tega so ruskim revolucionarjem pomagali kolikor največ so mogli.

Panslavizem je umetna izmisljiba. Petrograd, ki ga je ne-

goval, je imel z njim reakcionarne, zgotov sebične namene. Mo-

skva, ki ga je sedaj obnovila — tam sta se vršila po lanskem 22. juniju že dva vseslovanska kongresa — pa ga uporablja v edini namen, poraziti Hitlerja. Namen je torej dober in Slova-

nom more le koristiti, ne samo Slovanom, nego vsemu svetu.

Poznavalci odnošajev med Slovani vedo, da je tudi sedanjii novi panslavizem umetna stvar. Je pa možnost, da postane pri-

stno blago, kadar se odstranijo vrzoki za nesodelja.

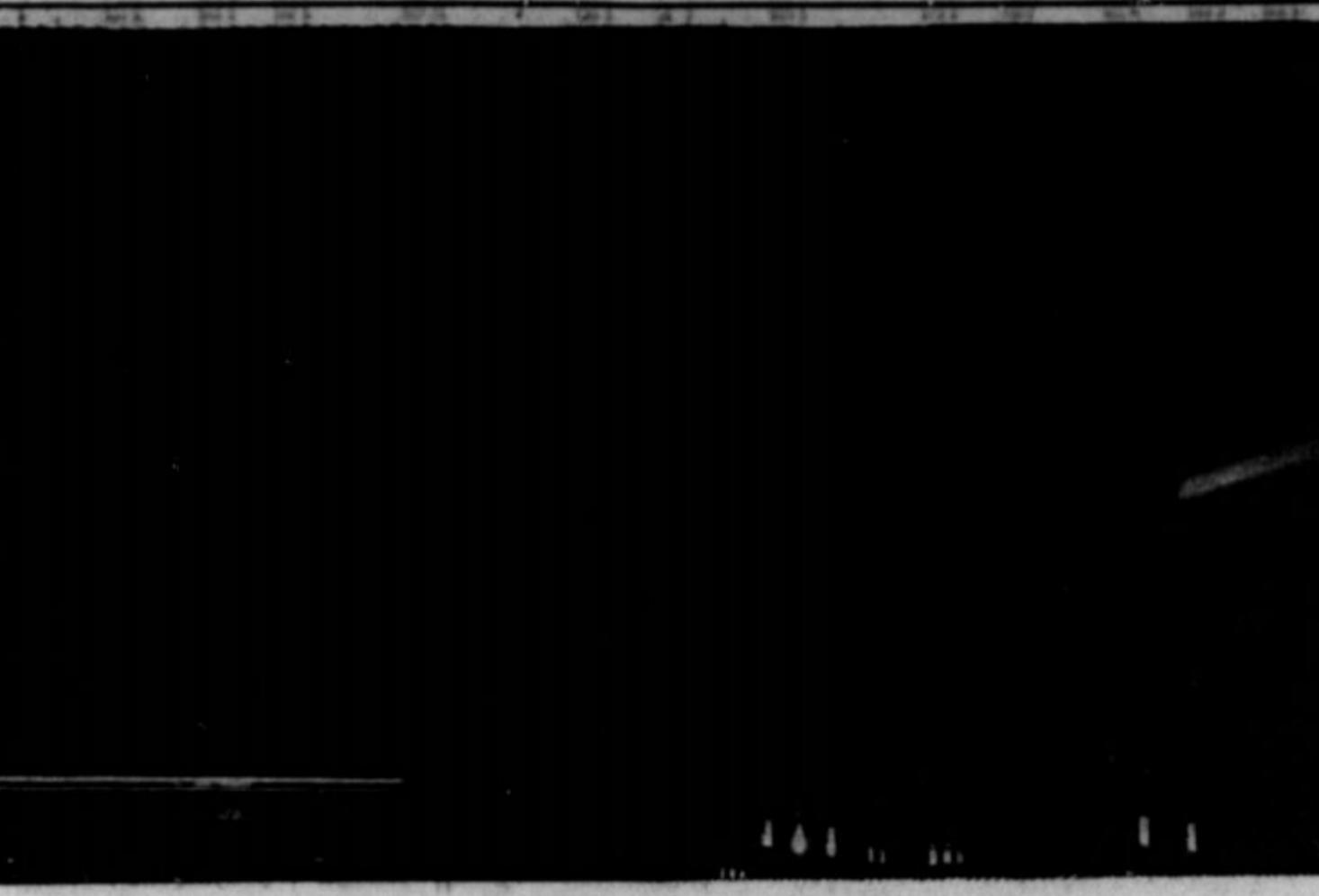
Slovenski narodi po mnenju Nemcov niso "kulturni", nego

le nekakšen "manur", ali po Cankarjevo, za hlapce rojeni ljudje.

Temu napačnemu nemškemu naziranju so sami krivi, oziroma vse Slovani skupaj.

Pred prejšnjo vojno, pa tudi še potem do te vojne, so Poljaki sovražili Rusijo bolj kakor Nemčijo. Avstro-Ogrska so do njenega razpadu smatrala za svojo zaščitnico, čeprav je ščitila le poljsko plemstvo v Galiciji in v Bukovini, ki je izjemalo narod. Čehi in Poljaki si baš radi Rusije niso bili nikoli v prijateljstvu. Tuji, neslovanski elementi so vedno znali obdržati pregrajo med Bolgari in Srbji. In kakšni so odnošaji med Hrvati in Srbji, je tudi dobro znano. Ne le kakšni so tam, nego kakšna napetost je med njimi celo v Ameriki.

Vseslovanski kongres v Detroitu teh hib ne bo mogel, niti

Downtown New York ponoči, ko je razsvetljen. Poleg te smo prejeli sliko enake velikosti istega dela newyorskega mesta ob zatemnitvi. Ne prikazuje drugega kakor temo. Zatemnitvena ali blackout je v New Yorku od časa do časa redna vaja, ker je možno, da ga bodo Hitlerjevi letali skušali prej ali sreči napasti. Ako je mesto razsvetljeno, ga vidijo kakor na dlani. Zatemnjeno pa jim izgine izpred oči.

Pomagajmo vsem, ki so v borbi z osiščem

Sijajna borba Sovjetske Unije vredna podpora vsega zavednega delavstva

Izjava Jugoslovanske socialistične zveze

Na redni seji eksekutive JSZ ter drugih njenih odsekov dne 3. aprila se je med drugim razpravljalo tudi o raznih akcijah v pomoč zavezniškim delavcem, med njimi o reljivih odborih, ki delujejo za Sovjetsko Unijo, Jugoslavijo, Kitajsko in o zbiranju prispevkov v sklad ameriškega Rdečega križa.

V tej razpravi je bilo sklenjeno, da se izvoli odbor treh, ki naj posebno z ozirom na akcijo za ruski in jugoslovanski relif, ter ameriški Rdeči križ, sestavi v imenu JSZ posebno izjavo, ki bo naše že prej določeno stališče označila z ozirom na sedanji položaj. Pooblaščeni odsek je na to sestavljal slednjo izjavo:

JSZ Z OZIROM NA RELJFNE AKCIJE

To, da je naše stališče glede sedanje svetovne borbe popolnoma z zavezniki, je znano, ker je takšno po početku. Smo z delavstvom vseh delž, posebno zmeriškim, ruskim in angleškim, ki se je za poraz hitlerizma najodločnejše zavzel.

Stališče JSZ, sprejet na XII. rednem zboru leta 1940 v Clevelandu je, da stojimo na strani vseh onih, ki so bili že tedaj aktivno udeleženi v borbi zoper napadalce.

Od lanskega decembra so v vojni tudi Zed. države. Bile so napadene v vojno so jih tik po japonski invaziji na ameriške in zavezniške teritorije napovedale vse vodilne države fašistične osišča.

Ameriško delavstvo ve, da je njegova dolžnost in njemu v korist pomagati vladu v vseh njemih prizadevanjih za zlom fašističnih velesil in fašizma, in vamen pomagati v industriji, na poljih in kjerkoli drugod je potrebno, v armadi in v dejelni obrambi (home defense). Dalje v financiranju te borbe z nakupovanjem vladnih zadolžnic. Kajti to je totalna vojna in zahteva totalno mobilizacijo, aka hočemo zmagati.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašizem.

Vsed tega je potrebno in je naša naloga, da pomagamo tam kjer bi pomoč največ izdelala.

Potrebe v našem so velike v raznih krajinah sveta. Da se jim

zadost, delujejo razni odbori za pospešenje reljivih akcij, ki zbirajo materialna in gmočna sredstva za ameriški Rdeči križ, in za ruski, jugoslovanski in za kitajski civilni red.

Brez zmage pademo vsi v fašiz

IGNAZIO SILONE:

LISJAK IN ŠPIJON

(Nadaljevanje in konec.)

Ko je naslednji dan Daniele zapazil, da prihaja Agostino, mu je šel naproti in ga pospremil v hišo; vstopila sta na tisti strani, ki je bila obrnjena od sadovnjaka. Kajti v sadovnjaku se je sončil "inženjer". Obra moža sta odšla v Luisino sobo. Tamkaj je lahko Bergamask, skrit za zastorom, mirno opazoval gosta, ne da bi ga ta opazil.

— Res je, on je — je šepnil Agostino. Potem pa je, manec si roke, dostavil: — To pot nam vsaj ne bo ušel! . . .

— Kaj pa hočeš s tem reči? — ga je vprašal Daniele, ki se mu je celo pomračilo.

— Hočem samo reči, da nam to pot ne bo ušel! . . .

— Ti se pač šališ? — je odvrnil Daniele s takim glasom, da mu je Bergamask prisluhnih.

— Lisjak je v pasti. Ali ga naj pustimo uiti? . . . Sedaj imamo končno brez vsakega truda v rokah enega izmed tistih, ki ubijajo v Italiji po jehah po kazenskih otokih naše ljudi. In sedaj naj pustimo, da nam pobegne? . . . je vzkipek Agostino.

— V moji hiši je; moj gost je! — je mirno odvrnil Daniele.

— Špijon! — je skrnil Agostino.

— Bil je Špijon, sedaj je gost! — je z istim mirom odgovoril Daniele. — Ko je umiral, je poprosil, naj ga spremememo v naši hiši. Ozdravel je pri meni . . .

Agostino ni zaupal svojim usesom.

— Čemu ti pomislek? Saj veš, s kakšnimi sredstvi se fašisti bore proti nam, veš, da ne poznaš nikakršnih moralnih pomislekov . . .

— Vem — je odgovoril Daniele — in zato tudi nisem fašist! . . .

— Radi naše morale smo bili tepeni! . . .

— In zato bomo zmagali! — je končal Daniele.

Sprito tolkske trdovratnosti je Agostino samo zmagal z glavo.

— Koliko časa pa ostane še tu? — je vprašal nato.

— Morda teden dni, kajti še precej slab je . . .

— Torej se bova že še utegnila pogovoriti, preden nama

pobegne! — je dejal Bergamask.

Daniele je sklenil, da ne bo družini o vsem tem nič povедal; ni je maral vznemirjati. Tudi gostu ni nič pokazal. Sestra gospe Filomene, ki je bivala v Viri, je pred kratkim dobila otročička. Daniele jo je nameraval z ženo in hčerkjo obiskati. Luisa in okrevajoči sta ostala sama doma.

— Ze več tednov si pri nas in si nisi niti naše hiše prav ogledal — je dejalo dekle takozvanemu inženjerju.

To se je zgodilo samo zato, ker sem ves čas ležal v posteli — je odvrnil. Luisa mu je razkazala vse: shrambo, ki so bili v njej krompir, čebula, sadje in orodje za delo na vrtu. V prvem nadstropju ga je peljala v svojo sobo, ki je v njej začasno spala tudi Silvija. Gostova pozornost je zbudila tu na steno, ne pribita in z dvema rdečima papirnatima nageljem okrašena fotografija.

— Kdo je to? — je vprašal.

— Matteoti! . . .

Gost je sedel na stol.

— Kdo pa je Matteoti? — je vprašal nato.

— To je bil mož, ki je branil revuze in so ga fašisti zato ubili — je odvrnilo deklete.

— Ali si ti antifašistinja? . . .

— Seveda! . . .

— In Silvia tudi? . . .

— Bolj ko jaz . . .

— In oče tudi? . . .

— Bolj ko mi vsi . . . Ne z besedami, nego z dejaniem. — Potem je Luisa razkazala gostu še drugo nadstropje.

— To je soba staršev . . .

— In tam, kaj je to? — je vprašal gost in pokazal na vratu.

— Tu je vstop prepovedan — Oče ne dovoli. Tam je

mojega papirjev in ne mara, da bi jih kdo zmešal . . . Luisa in gost ste vrnila na vrt. Pol ure

je hodil mož po vrtni stezi sem in tja, sem in tja. Potem je odločno stopil k Luisi in dejal:

— Ali bi nesla brzojavko na pošto? . . . Dal je dekletu besedil ter denar in pristavil:

— Truden sem, grem takoj spet . . .

Ko je naslednje jutro prinesla Silvia gostu zajtrk, je zmanjšala na njegova vrata. Zmeraj je znova potrkala, a

odgovora ni dobila. Vrata so bila zaklenjena. Silvia je bila prepričana, da se je zrodila nesreča, zato je začela klicati, da je vsa družina prihitela. Daniele je vdrl v sobo. Gosta ni bila v njej. Po telu je bila nedotaknjena. Kovčegi so izginili.

— Odšel je, ne da bi se bil pospolil — je pristavila Luisa.

— Ze sinoči je odšel — je pripomnila gospa Filomena in pokazala na posteljo. Z dvema skokoma je bil Daniele v drugem nadstropju in takoj nato so ženske zasišale, kako je jezno zakričal:

— Tat! . . . Lopov! . . . Izdajalec! . . . Odnese mi je vse papirje! — Tako je divjal Daniele, zadet do smrti. Ženske so odhitile navzgor. Vsa sobica je bila v neredu. Predali so ležali preobrnjeni na tleh.

Tedaj se je prikazal Agostino. Ničesar še ni vedel, pa je bil vkljub temu bled in razburjen.

— Sinoči — mu je dejal Daniele — je Špijon pobegnil in je v naši odsotnosti vzel s sabo mnogo mojih papirjev, med njimi vse o prometu preko meje . . . Treba je, ne da bi mi nuto izgubili, obvestiti vse priadate.

— Davi — je odgovoril Agostino — so prijeti na postaji v Ljubljini dvajset sezonskih delavcev. In sicer tiste, ki prihajajo čez dan v Švico na delo in se zvečer vračajo v Italijo! . . . Silvia je brezdušno zrla v očeta in Agostina, kakor bi bilo vse to izmisljeno, kakor bi bil to samo teater.

— Ne, ne — je začela stekati — vse to ni res! . . . Vse to je samo šala! Agostino, za božjo voljo mi reci, da ni res! . . . Daniel je stisnil zobe:

— Takoj moramo premisliti, kako rešiti tiste, ki jih Špijon še ni utegnil zgrabit! — Z Agostinom sta hitro odšla.

Pozno zvečer se je Daniele vrnil.

Mati Filomena in Luisa sta sedeli ob kaminu. Silvia je čepljala na zaboju, prav v ozadju temne kuhinje.

— Davi, že na vse zgodaj — je rekel Daniele pod kuhinjski mi vrati — so zgrabili naše mitotape. Opoldne so zaplenili zbirko knjig v Brissagu. Policija je bila pri Caterini. Zdi se, da je Agostino arretiran in bo najbrže izgnan. In tu? Ali k nam še ni bilo policije?

— Ne! — je odgovorila Filomena.

Daniele je sedel na prag.

Približala se je noč, na lahkem zvezdnati poti. Petelin je prvič zapel, a nihče se ni zmenil, da bi odšel spet; nihče ni maral iti mimo prvega nadstropja, kjer je oni do včeraj stanovali. Petelin je drugič zapel. Mati in mlajša hčerka sta še dalje sedeli ob kaminu, starejša hčerka je čepljala v ozadju temne kuhinje na zaboju in oče na pragu. Bilo je, kakor bi stražili pri mrljicu, kakor bi kdo umrl. Petelin je tretič zapel.

Tedaj pa je nočno tišino presekal presunljiv živalski krik, podoben bolestnemu pasjemu laježu, nato pa je sledilo dolgotrajno kokošje kokodakanje. Daniele je poskušil, šel preko vrta in hoteli hčerčnjaku. Tam je zapazil lisjaka, ki mu je ena nogata tičala v pasti. Zival je poizkušala osvoboditi ujeto nogo.

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih poilije zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, se šteje na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki poilje eno celotno, je zabeležen v tem sensmu z dvema polletnima.

Anton Zornik, zap. Penna. 30
Ant. Jankovich, Cleveland, O.
John Kosin, Girard, O.
Frank Cvetan, Tire Hill, Pa.
Louis Borbarich, Milwaukee, Wis.
John Zornik, Detroit, Mich.
John Krebel, Cleveland, O.
Joseph Oblak, Chicago, Ill.
Anton Shular, Arma, Kans.
Frank Novak, Los Angeles, Calif.
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.
Frank Zaitz, Chicago, Ill.
Frank Hiersch, Virden, Ill.
Joseph Ovca, Springfield, Ill.
Vinko Ločničkar, Chicago, Ill.
Angela Zaitz, Chicago, Ill.
Jennie Jerala, Moon Run, Pa.

Skupaj v tem izkazu (4 tedne, od

21. marca do 18. aprila) 100 naročnin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 139 naročnin.

Na levu je avstralski vojni minister F. M. Forde, ko pozdravlja ameriške vojake. Prišlo jih je tja že mnogo.

da skupno z avstralsko armado preprečijo japonsko invazijo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Mnogi naši sodruži in somišljeniki so šli zadnje tedne izredno aktivni pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, in reči moramo, ne z majhnim ponosom, da je bilo to delo letos uspešnejše kot smo pričakovali. Razume se, da niso bili vsi naši aktívni delavci zainteresirani pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Torej naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Augustin, Imperial, Pa., je postal 2 oglasa za Majski Glas, France se je še zmeraj znova načrtoval pri zbirjanju oglasov za Majski Glas, kajti mnogi si rezervirajo to delo za našo jesensko publikacijo — Ameriški družinski koledar. In kdo bi jim zameril? Iti dvakrat ali celo večkrat na letno okrog za oglasi ni noben špas. Tore

KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave

KOMENTARJI

Berlin se je za "fathra" Ch. Coughlina jako potegnil. Oznanil je svet po radiu, da Roosevelt ujava čezdaj hujše "našine" določbe, in z eno izmed teh je udaril po omenjenem katoliškem "fathru" in po njegovih revij "Social Justice". V istem poročilu po berlinskem radiju je bilo rečeno, da je Coughlin preganjan zato, ker je v borbi proti židovstvu, komunizmu in "menjalcem v templju". Ta jezik je stara nacijska tehnika. En dobro pa je nacijski radio le dosegel. Dokazal je naivnem, ki so Coughlinu verjeli, kdo da je! Kogar Hitler hvale, je v njegovih službi.

Leadvillski župnik, ki uporablja svoj jezik največ za brezpomembno čekevanje, je tudi antisemit, kot Coughlin. A en tak župnik, kakor je JMT, nima pomena. Coughlin ga ima. Slovenski duhovščina in slovenski katoliški lajiki so imeli že mnogo priložnosti, da bi ga obsodili. Mar so ga? Kaj še! Celo njegove "pridige" so prevajali in jih servirali, čitateljem za pristno "krščansko" duševno hrano. Takoj ko se je "father" iz cerkve male cvetke pri Detroitu oglasil v radiu, ga je Proletar označil za demagoga in kmalu nato za fašista. Izkazalo se je, da se nismo motili. A slovenski duhovščina in njihni listi še vedno molče. Menda vedo, da za katoličane ni varno grajati Coughlina. Kajti župnik iz cerkve male cvetke ima sijajne dohodek, ki segajo v stotisočake na leto. On torej zajema, in zajema toličko, da lahko tudi kaj da! Tisti, ki lahko dolarje zajema z vejnico in jih razsipa, je spoštovan ne samo med politiki nego tudi v škofijah in v Vatikanu, a ne njegove radodarnosti tudi tja kaj odleti.

"Social Justice" je Coughlinovo osebno glasilo. Po pošti se ga vsled njegovega fašističnega pisanja ne sme več pošiljati, razen v zaprtih pismih, kar pa bi bilo predrago. Coughlin pravi, da on nima pri tej reviji nikakršnega posla več. On ni ne urednik, ne lastnik. Na papirju je njegova trditev resnična. Lastnika sta namreč Coughlinov oče in mati, urednik pa nekdo, ki priobčuje Coughlinove pridige in njegove druge izbruhne. V vsaki številki je tudi Coughlinova slika. Očividno je Coughlin svoj list prepisal na svoje starje, za urednika pa naječelčnika, ki mu je pripravljen služiti za lutko. Tako se je Coughlin legalno izognil. On se dela za "mučenika". Čerkev pa mu to kvarno, izdajalsko,

ski socialisti dobro razumemo. Zato pa bi bilo koristno, da bi bili tudi mi udeleženi.

V Clevelandu je nekdo Kristana označil za optimista. V edgovoru je dejal, da to tudi je, toda razumeti je treba njegove nazore tako, da je med optimistom in sanjačem velikanska razlika. Ebin Kristan bo za predstavnika vsega našega gibanja in naših ustanov na detroitskem konгресu logična osebnost. To se pravi, če kdo, je za tako delo baš on prava oseba. Ako bo na kongresu dovolj drugih takih, bo njegov up urešen.

V Los Angelesu je neka uni-

CIO prepovedala komur koli razpečavati na njenih sejah in shodi, enako tudi na cesti pred njenom dvorano, glasilo socialistične stranke "Call". Vzrok je, ker po mnenju te unije piše proti vojnim naprom te dežele. Do 7. decembra je bilo z Wheelerjem in Lindberghom ter z drugimi izolacionisti, nesprovovalo je kakršnikoli podpori zaveznikom in se s tem izkazalo za podpornika osišča. Neki drugi unijski lokal CIO v Detroitu, na katerem smo že poročali, pa je naslovil na Henry Forda in njegovega sina protest proti uposlitvi Charlesa Lindbergha pri Fordu, ker je bil do 7. decembra eden glavnih "apizarjev". Ti dve odsobi sta znacilni zato, ker so bili tisti, ki so jih v svojih unijah sprejeli proti Lindberghu in proti Callu, do 22. junija lani glede nasprotovanja Rooseveltovi politiki v istem taboru kakor ona-dva.

Poročajo, da je na drugi vseslovenski kongres v Moskvi poslal spomenico tudi jugoslovanski častni konzul v Clevelandu dr. Mally. Iz sovjetskega poslanstva v Washingtonu je dobil obvestilo, da je kongres njegovo sporočilo sprejet ne le na znanje nego tudi razpravljalo o njemu. Za slovenski narod bo dobro, ako si pošče s Sovjetsko Unijo težnje stike. Ker komunistov med nami ni, saj takih ne, ki bi kaj pomenili in znali, je potrebno, da se za to našo drugo pobrigajo. Sicer pa Sovjetska Unija v tej vojni ne išče opore med komunisti, nego si želi pomoč narodov v celoti, posebno še slovenskih narodov, ki ji lahko pomagajo za fronto s sabotažo proti Hitlerju in z upori. In v Ameriki pa z vplivanjem na tukajšnjo javnost v pridobivanju simpatij in potreščin Sovjetski zvezi.

Nobenega divoma ni, da bo pri sklepaju miru Sovjetska zveza igrala veliko vlogo; dalje je jasno, da smo posebno Slovenci pričakovati več podporo za naše narodne zahteve od Rusije kot od katerikoli druge strani.

Rusija se je izbrala za eno orodje neko novo slovansko sodelovanje, ki se razlikuje od nekdanjega panslavizma kakor dan od noči, kar sloven-

"Dosemrten" predsednik portugalske republike

General Antonio Oscar de Fraga o Carmona je bil pri zadnjih volitvah za predsednika Portugalske že v leti izvoljen. Termen trajal 7 let. Torej je na celu države že nad dvajset let in

dan mu je mandat, da jo vlada še sedem let. Oziroma si ga je dal sam, kajti general Carmona je diktator, predsednik pa le v sledi "legalnosti".

kaj kritik radi tega (ne v Proletarju) in direktor publicitezje užaljen. Pa ni on kriv. In navezadnje, morda pa se je lani motil, ko je udaril po uredniku te lista!

Rado Staut se v Obzoru vzruja po nepotrebem. S stavki, ki jih citira iz nekega davanjstva starega dopisa pokojnega Fr. Novaka v Proletarju, ne bo zakril dejstva, da je on — Rado Staut — zanesel v takrat konstruktivno delujočo milwauško naselbino boj, ki ji je povzročil nič drugega kakor škodo. Akcija za slovenski dom, kakršno so milwaučani letos podvzeli, (glede SSTH) bi bila lahko že davno uresničena, aki bi jo takrat Rado ne bil preprečil z dokazovanjem, da je treba zgraditi novo poslopje, ne pa starega lesenega kupiti. A sedaj, kar je,!

Enakopravnost z dne 13. aprila je zaključila poročilo o proslavi 75-letnice rojstva Ebin Kristana s pojasnilom, da je zato tako občino, "ker si je slavljenec stekel s svojimi deli za Slovenje to in onstran morja nevenljive zasluge in ker hočemo poznejšim kronikom in našim potomcem ohraniti čim nazo: nejšo in svetlejšo sliko tega krasnega slavlja, ki ga je priredila — ker ga mati Slovenija ne more — ameriška Slovenija svojemu velikemu književniku, vodniku in kažipotu — Ebinu Kristanu."

Kdor piše za poznejša kronike in za potomce, izredno paži, da piše resnico in popravici. A poročevalci v "E." tudi v tem slučaju ni mogel skriti, da je pod kožo to, kar je bil. Ko sem tisto v "E." prečital, sem se spomnil prizora v Hrvatskem sokolskem domu, v katerem sta se prerekala pokojni Joseph Steblj in Anton Šabec. Kaj naj si mislio na primer "poznejši" kroniki in naši potomci", ko bodo prečitali v omenjenem poročilu slednji stavek:

"Nato je bil poklican k besedi Mr. Frank Zaitz, Kristanov naslednik pri Proletarju... Poklicjal je v spomin marsikajo zanimivost... Tako je, na primer, navedel, kako je urejeval slavljenec "Proletarca" za \$16 tedenske plače, od katerega zneska pa je moral odšteti vsak teden po \$4 v neki sklad. Kristan je živel ob tem delu razkošno življenje, saj je njegova gospodinja često javljala "Proletarcu", ukaj se merodajne činiteljne poobrigajo sanj, če, da živi skoraj samem kruhu in kavi."

Ni treba brati le med vrsticami, kako rad bi poročevalci v "E." zadel "merodajne činitelje". In poskrbel je, da bodo "poznejši kroniki" izvedeli o izkoriscanju, v kakršnega je bil vrzil E. K.

Anton Šabec je bil že dostikrat urednik tu in tam po Ameriki in je mogoče imel to srečo, da je delal za bogate "merodajne činitelje", ki so ga lahko dobro plačali. Kristan pa je delal za liste, ki so bili posest rewev, posest tovarniških delavcev, ruderjav in brezposelnih. Bilo bi saj ob takih priložnostih pravčeno in poštano, dostojno in etično, češči poroč-

valec ne podtaknil nikomur takšnega govora, kakršnega ni nihče imel. Poročevalč je tiste besede namenoma zavil in povtoril, česar bi že iz spoštovanja do slavljenca nikakor ne smel storiti.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — To je zadnje vabilo na proslavo Prvega maja, ki se vrši v soboto zvezne dne 25. aprila pri s. Jos. Skoffu na Bartonu. Zakaj se vrši tam in vse drugo je bilo že poprej omenjeno. To bo spomin Prvega maja, delavskemu prazniku, ki ga bodo le malokrat obhajali letos. Vem, da ne bo daleč okrog nobene take proslave razen pri nas. Ne bo programa ali kaj razkošnega. Pač pa bo bratisko in zadružno srečanje slovenskih zavednih delavcev v teh krajih. Bo tudi govornik, ki bo pojasnil pomen te zabave, in še več drugih stvari. Zato ne pozabite priti k Skoffu v vas dne 25. aprila in pripeljite svoje žene in prijatelje na farmo v soboto zvezčer, za kar vam ne bo žal. Ne pustimo, da bi se opustili obhajanje edinega delavskega praznika Prvega maja! — V nedeljo dne 12. aprila se je vršil tukaj v dvorani Eagle shod pod avspicijami odbora Jugoslav Civil Defense Committee za okraj Belmont; na tem zborovanju je bil glavni govornik minister Franc Snoj. Ne bom opisoval njegovega govora. Je vse omenil, tudi tiste, ki ne razumejo našega jezika. Rekli so, da je škoda, ker ne govorji po anglešku. Tudi jaz sam sem imel pomislike, ko sem videl v listih več kritičnih vesti o njem. In tudi tukaj so jih imeli ter dejali, češ, da kolektiv, in še več drugih stvari. Ampak vse to ni nas oviral. Sli smo naprej in se ne kessamo uspeha. Minister Snoj ni nas stalni enega centa. Zdržušči nas je, kakor bi nas morda nihče drugi. Dobili smo večji ugled med Amerikanci, ki so bili navzoči. Tudi F. B. D. so pristi, da vidijo in slišijo. Videl sem z održa kot voditelj shoda, kako so ljudem tekle solze, ko je Snoj opisoval grozote, ki jih uganjajo Hitlerjeva krdela med našimi ljudmi. Ko je imenoval Mihajlovića, je buhnilo burno ploskanje. In prav tako, ko je omenil predsednika Roosevelteta. Nismo pobirali prispevkov za Snoja, pač pa za Rečeči križ, pri čemer so se ljudje imenito odrezali, kar je prav, ker nam to tudi glavni odbor SNPJ priporoča. Pravim vam, rojaki, sklicite shod, kjerkoli je mogoče. Če vas je malo, se zdržite s Srbi in Hrvati za tak shod! Gl. odbornik Štobrobra je na odru prosil Snoja za odpuščanje v imenu 100.000 Srbov, ker so ga v njihinem listu po krivem blatili. Spoznali smo Vaše potrebitno delo in težje delo, minister Snoj, je rekel, in Vas prosimo za odpuščanje ter Vam zagotavljamo, da bomo v polni meri sodelovali z Vami. Tisto je bilo delo listovskega urednika, ki smo ga radi tega odslovili. Bilo je veselje in sedaj bo tudi naše delo za zmago demokracije uspešnejše. — Joseph Snoj.

Slamnati može (Continued from page 1)

(Ta dopp bil poslan že pred par tedni, a ni bil prostora.)

Chicago, Ill. — V Z. Novakovih kolonih "Ce, drži in strm" v Proletarju št. 1.02, sem čital pod naslovom "Kaj pa slamnati može" o njih in slamnati strehah.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

"Ce je bilo to samo društvo narodov, potem pa jaz nikakor ne morem prevzeti odgovornosti," je pripomnil Blum.

Slamnati može

(Continued from page 1)

Chicago, Ill. — V Z. Novakovih kolonih "Ce, drži in strm" v Proletarju št. 1.02, sem čital pod naslovom "Kaj pa slamnati može" o njih in slamnati strehah.

Prav, da ni prav posebno lepo, če kdo piše in govoril o slamnati strehah, pri tem pa ponemni, da so pod njih rojeni le neznačajni, ali pa samo idealno misleči ljudje. So vsake sorte.

Sodim, da Z. N. ni misil tega na ta način, da bi vsled slamnati streh žalil koga, a vendar bi se lahko njegovo pisanje takoj razumelo, pa se mi je zdelo vredno o tem napisati svoje mnenje. Revčina je zlo in povzroča mnogo hlapcev. V pačah pa se vzgaja res slamnate može.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

General je odgovoril, da ni misil spraviti kakih osobnosti na površje, nego misli, da je društvo narodov zastrupljalo splošno ozračje na Franco-

skem.

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SLOVENCI

XXI.

Med slovenskimi deželami je Kranjska primeroma najpozneje dobila določene meje in nastopila v obliki upravne celote. V 10. in 11. stoletju je bila vsa eno samo upravno okrožje, ki se je imenovalo "Kranjska marka". Ali tedaj je segalo njen območje na jugovzhodu le do dolenskega Smešnika in do Gorjancev. Sele v začetku 13. stoletja se je pridružila sedanja Bela krajina, ki je prej v političnem oziru pripadala Hrvaški in ki je menda tudi sedaj po "zaslugah" poglavnika Pavelića in volji Adolfa Hitlerja del "Neodvisne Hrvatske". Takrat, namreč v 13. stoletju, je prišla delitev dežel v dve okrožji splošno v navado. Gorjenska stran do Ljubljane in Notranjska okoli Loža in Cirknice se je imenovala Kranjska (Carniola), Dolenjska do hrvaške meje pa Marka ali pa tudi "Slovenska marka" (die windische March), "Hrvaška ali Ogrska marka" in kasneje celo kar "Metliška marka". Proti Gorjškemu in Istri je pa bila mejo zelo negotova. Kakor se zdi, je šla od Cirknice proti Planini in Logatcu tako, da so že kraji Planina, Postojna, Senožeče, Vipava in dolina Idrije pripadali Goriški.

S Kranjskim je dolgo časa delila usodo sosednja Istra. Tu in tam so bili mejni grofje Epenštajn in Spanhajmi iz rodu Weimar-Orlamünde. Leta 1077. je presela ta oblast na akvilejske ali oglejske patrijarhe, a je bila večkrat prekinjena. Že v 12. stoletju se Istra loči v dve upravni okrožji, in sicer v "Istrsko marko", ki je obsegala obrežna mesta s pretežno romanskim prebivalstvom, in v "Istrofijo Istro", ki je uključevala notranji del dežele z izključno slovenskim prebivalstvom. Srediste te grafije je bil star grad Pazin; zato se je imenovala tudi "Pazinska grafija", a obsegala je še mnogo drugih gradov in posestev v sredini od Slovencev ob Ligu do Učke gore in Lovrana. Najvernejša sovražnica patrijarhove oblasti v Istri je bila beneška republika.

Po vseh zapadnih istriških mestih se je že v začetku srednjega veka različala velika blaginja, ki je izhajala predvsem iz razvite trgovine. Istarska mesta so posredovala med slovenskimi deželami, Dalmacijo in Italijo, zlasti pa še med Benetkami.

Zato se ni prav nič čuditi, če so Benečani skušali spraviti ta važna tržišča pod svojo oblast in dela se je to zgodilo že v 9. in 10. stol. L. 876. je hrvaški knez Domagoj z veliko vojaško silo napadel istrska mesta, med njimi tudi Mile pri Trstu in Koper. Maščevati se je hotel nad njimi zaradi sramotne kupčije s slovenskimi in hrvaškimi sužnji, ki je tedaj cvetela na istriški obali ter primašala brezvestnim prekupcem. Benečanom in Grkom, mesten dobitek. Obe mesti sta iskali pomoč pri beneški republiki, ki ju je vzelna v svoje varstvo.

Izprva ni bila ta odvisnost trajna, ker so se mesta kmalu znebila beneškega jarma. Ali v drugi polovici 13. stoletja je moč oglejskega patrijarha zelo zabilna in Benečanje so stalno zasedli več istriških mest. To se jim je posrečilo dela z zvajočim ukano, deloma pa z lepinimi obljubami in pretvezo,

ljavosti je revež misil, da bo Roosevelt ustrezal vsem njegovim političnim in cerkevni muham ter plesal po njegovem skrivnem gvirjanu.

Teda ta božji namestnik še ni bil ugnan. S svojimi tiradami proti vsemu, kar je imelo kolikor kaj stika s predsednikom Rooseveltom kot izvoljenim poglavjem te dežele, je vseeno nadaljeval, otresal svoj umazan jezik po radiu in v tistem svojem blatenju napovedal zabredek že tako globoko, da so mu njegovi cerkevni predstojniki kratkotratno prepovedali tisto oblasti beneške republike.

Kakor smo že slišali, so Benečanje napadli tudi Trst. Proti koncu 13. stoletja (1279-1291) so storili trikrat. Toda v tem mestu niso mogli utrditi svojega gospodstva. Tret se je rajšči podvrgel Habsburžanom. Zanimivo sliko o mestih ob Adriji nam podaja okoli leta 1150. arabski potopisec Ibn Edris. Med prvimi trgovskimi mesti imenuje Gradež, o katerem pravi, da ima kaj številno prebivalstvo in da so tamkaj razni narodi. Ondi je vedno vsepolno ladij, ki dovaja v oddajo blago. Pet milij od Gradeža je kraj Sv. Ivan pri Devini. To je cvetoto mesto velikega obsega, naseljeno z vojaki, obrtniki, plemiči, trgovci in rokodelci. Mesto je močno utrjeno in leži ob neki reki, ki je vzdolj kratemu teku dovolj velika, da preskrbuje prebivalce z vodo. Stivan leži ob koncu "Beneškega zaliva" in na meji beneškega ozemlja. Mestu Ogleju služi za pristanišče: kupčiške ladje, ki so pripravljene, da odrijejo, se zbirajo tamkaj. Pri Stiviju se začiv in v njim tudi kralji oglesko ozemlje obrne proti vzhodu. Zadnje pomorsko mesto, ki spada pod patrijarha, je Lovran. Nato se začne Dalmacija pa Slavonija, t. j. Hrvaško.

Po poročilu tega potopisca so imela "frankovsko" (italijansko) prebivalstvo sledenca istrska mesta: Koper, Izola, Piran, Umag, Novi grad in Poreč. Rovinj in Pulj sta morala biti tačas zelo nezadarna, ker ju niti ne omenja. Po vseh drugih krajih v Istri so bivali Slovani.

O pristriženih perutih

Ko je predsednik Roosevelt prvič stopil v politično arena, kot predsedniški kandidat, se je v Detroitu po radiu oglasil katoliški duhovnik Coughlin ter se z vso svojo zgovornostjo potegoval za njegovo izvolitev.

To mu je kajpak pridobilo velikansko število pristašev in pristaši ter začelo prinašati toliko bogastva v obliki ameriških dolarjev, da se je sveti mož na mah preobjedel in prevzel. Njegovi nameni so bili dozeni. Imel je ogromno privrženstvo in polne škrinje zlata. In s takimi posvetnimi dobrinami se dajo izlahka izvesti celo do kraja temeljiti državnih prevar, si je mislil in začel postopati v tistih smereh.

Kar je še pred par dnevi zagovarjal, je postaleno nadanoma za nič. Iz vnetega zagovornika Rooseveltovih smernic se je izlučil pobesnel oboževalec Hitlerjevega in Mussolinijevega fašizma. Iz Pavla je postal Savel. Obrnil je Rooseveltu hrbet ter začel neusmiljeno udrihati po njem — čakački Tribuni in vsem njenim podrepnikom v nepopisno veselje.

V svoji stanovski opahlosti in verski objestnosti je predsednik javno zabrusil v obraz, da je laživec, kar pa je moral pod strahovitim pritiskom naše javnosti že v par dneh preklicati in obžalovati.

S tem neupravičenim nastopom je sveti mož pokazal svojo barvo. V svoji neskončni domišljosti je posrečilo dela z zvajočim ukano, deloma pa z lepinimi obljubami in pretvezo,

Namestu odlikovanja smrt

Kakor je naznani moskovski radio sredi zadnjega tedna, se je zbral 40 nemških vojakov na glavnem stanu v Stari Rusi, da bi doobili žezle križe v odlikovanje. Ali namestu tega so našli vse tamkaj smrt, ker so baš tedaj ruski četniki pognali tisto poslopje v zrak.

V EVROPI SE LAJKO GOSTIŠ, ČEIMAŠ DENAR

Siromaki pa stradajo, da je strah

kupi toliko živil, kolikor ji dovoljuje denarna torbica.

Vse drugače je na Španskem

Po restavracijah in Lisaboni ti postrežejo z obedom, ki se taja iz šestih ali sedmih jedi, dasi vse kaže, da jih skušajo zmanjšati. Ti obedi stanejo 15 do 30 ekudov (okoli 60 centov do \$1.20).

Kakor hitro pa prekoračiš mejo in prideš v Španijo, so razmere nemudoma slabše. Zdi se, da se lahko dobijo živila, a to so zelo draga. Ubožnejši sloji nimajo denarja, da bi jih kupili. Pomanjkanje in bedo vidiš vse povsod. Razen kruha še niso nobeno živilo na odmerki. Kruh je črn in neokusen in še tega ne dobiš pri obedu več kakor prav tanek košček čelo v najboljšem hotelu.

Na Španski obmejni postaji Valencia de Alcantara stane skodelica kave večinoma iz žganega želoda tri pesete (kakih 39 centov). S koščkom kruha velja pet peset (okoli 65c). Po sedanjih denarnih vrednosti je na Španskem dolar sedem in pol pesete (ali peseta je na Španskem kakih 13 centov).

Po tej denarni meri so živila po tigvinah ob bogatih cestah v Madridu naravnost po bajnih cenah. Pečena piška stane \$5.20. Ena pomaranča velja 20 centov; jajca so po \$2.60 deset.

Celo po cenejem okraju okoli Puerto del Sol so cene tako visoke, da jih ne zmorejo siromaci.

Dve tanki rezini gnjati staneta 65c. Jajca so tukaj po \$1.95 desat. Roba v kantah načinjena izgjnja. Kruha nimajo na prodaj. Nekaj prodajalnic ima še malo trdega prepečenca.

Varjenje piva je preprečeno, ker bi tako radi varčevali z žitom. Razen kruha dobiš vso hrano, če imas zadosti denarja za visoke cene.

Po velikih madridskih hotelih velja malica ali južina \$5.20. Obed za to ceno je obil-

nejši kakor na Portugalskem. Druge restavracije dajejo take obede po \$2.60 do \$3.90. Po kavarnah in pivnicah je še doleti živil na razpolago, ali vsa so sila draga.

Porocenevalec radijske družbe CBS o Jugoslaviji

"Prav kakor Sveta dežela, Palestina, majhna dežela na glavnih cestah med dvema velikima sosedoma — tako je bila tudi Jugoslavija. Donava je bila važna cesta med dvema močnima sosedoma — Avstro-Ogrsko in Turčijo. Skoraj tisoč let je bila ta dežela mejni kamen med krščanstvom in mohamedanstvom. Hitlerjev "veliki načrt" je bil prodor skozi Balkan in Irak — toda njegove ramečne zasebne življenje — Bogu budi hvala. Ofenziva generala Rómela je odšla po gobu še preden je Hitler mogel zavzeti Grčijo ali napasti Turčijo. Ta mu nič drugega ni preostalo, kot napasti Rusijo, s kakšnim rezultatom, vam je znano. Še enkrat, hvala Božju!"

Ceprov so dobro vedeli, kaj jih čaka, Jugoslavija ni hotela po gladki poti. Izbrala si je trnjevo pot mučenštva in čest. Ljudstvo, z mladim kraljem na čelu, se je dvignilo in vrglo o-mahljivo vlado. Njihova mesta so sedaj uničena, vaši požgane, polja potepanta, in vendar se bore še naprej. Slavni vrhovni poveljnički v vojni minister, general Draža Mihajlović, je ostal, drugi člani vlade in kralj Peter II. so v Londonu. Prisvojstvo je odšlo v gore, kjer se bojuje in napada sovražnika, izkorisčajoč izkušnje, ki si jih je pridobil v svoji slavnih zgodovin. Tretjino dežele so iztrzali iz rok nacističnega Obroma."

Jugoslavija je krasna gorata pokrajina, kakor Švica. Njeni prebivalci so vneti ljubitelji svobode. Sibi, Hrvati in Slovenci so se združili v njej l. 1918. v ustavnih državo s 16,000,000 prebivalci.

Slovenci so bili trinajst stoljeti pod Avstrijo. Obdržali so svojo kulturo središčem v dva tisoč let stari Ljubljani. Hrvati so v srednjem veku imeli najpomembnejša razdobja svoje zgodovine. Zlasti so se odlikovali samoupravna mesta ob dalmatinski obali od petnajstega do sedemnajstega stoletja. Srbi so imeli od 12. do 13. stoletja močno samostojno kraljestvo, potem pa so bili do 19. stoletja pod turškim jarmom. Njihovo mesto Beograd je postal l. 1918. prestolnica Jugoslavije.

Vsi trije imajo veliko število znamenitih pesniščev; njihova glavna zabava je glasba. V Kanadi je okrog 15,000 Jugoslovancev. Dr. Alojzij Kunić, Jugoslovan po rodu, je ustanovil simfonični orkester v Torontu in s tem mnogo prispeval v glasbeni kulturi Kanade.

Brazilski list predlaga zasedbo francoske Guiane

Kakor meni brazilski list Correio da Manha, ogrožajo politični razvoji v Vichyju Brazilijsko skozi francosko Guiano. Zato priporoča nemudom zasedbo tiste zemlje po Amerikah kot edino sredstvo za odvrnitev nemške načinosti z ameriških severnih mej. Francoska Guiana je južno na Braziliju.

"Francoske kolonije v Ameriki so določene za oporišča delovanju osoščnih sil," piše omenjeni list. "V raznih ameriških republikah se sumi, da dobivajo nemške podmornice, ki so na delu v Karibskem morju, svoje potrebsčine v francoskih lukah."

Sedaj, ko so izbrani novi francoski ministri, ki jih je narekoval Berlin, bodo v nekaj dneh Nemci že v francoski Guiani, je še dodal list Correio da Manha.

POSLUŠAJTE

Vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postajte WGES, 1360 kilocycles.

Dr. John J. Zaverink PHYSICIAN and SURGEON 3729 West 26th Street Tel. Crawford 2212

BOJ PROTI UNIJAM DOBIVA VEĆ IN VEC IHTE

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Ameriški viri odločijo vojno V Zed. državah je sedaj glavno vprašanje — produkcija. Za to deželo in v pomoč zavezniškom Uniji AFL in uniji CIO, in železniške bratovčine ter delavstvo v splošnem je pripravljeno pomagati in v resnicu pomaga. Res, da so tudi na tej strani velike hibe, ne samo na kapitalistični, kajti ameriški svet, delavski in posedujoči, je materialističen in misli z golj na materialne dobrine.

A vendar, v tej vojni se je izkazalo, da je vseh 35 do 40 milijonov ameriških delavcev pripravljenih v polni meri vrati svojo dolžnost, da Zed. države zmagajo v vojni.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

APRIL

BRIDGEPORT, O. — Majsko pravila kluba Naprej št. 11 JSZ v soboto 25. aprila na Škofovi farmi Bartona.

MAJ

CHICAGO, ILL.—Majsko slavnost kluba št. 1 JSZ v petek 1. maja v Slov. del. centru.

SPRINGFIELD, ILL.—Majsko slavnost kluba št. 47 JSZ v soboto večer 2. maja v Slov. del. domu.

CHICAGO, ILL.—Koncert "Save" v nedeljo 3. maja v dvorani SNPJ.

JUNIJ

CHICAGO, ILL.—Piknik v korist Proletarca v nedeljo 14. junija pri Keglu v Willow Springsu.

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in poveškega zborja "Zarje" v nedeljo 21. junija na izletniških prostorih Federacije SNPJ.

NOVEMBER

CHICAGO, ILL.—Koncert Save v nedeljo 29. novembra v dvorani SNPJ.

Ako v vaši naselbini ni še kluba JSZ, pristopite vanjo kot član "at large". Članarina je \$1 na leto.

Listen to PALANDECH'S RADIO BROADCAST

Featuring a Program of YUGOSLAV FOLK MUSIC Every Saturday, 1 to 2 P.M.

STATION WHIP 1520 kilocycles (Top of the Dial)

BARETINCIC & SON POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNICK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljate nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in tajništvo je:

2657 S

The Supreme Sacrifice

The California State Federation of Labor has a list of 1,142 building trades men who were captured at Wake and Guam. To the best knowledge these men are now in a prison camp in Yokohama. Two hundred and fifty other men who were on the islands are still unaccounted for. They may be dead. It is definitely known that twelve building trades mechanics lost their lives in the Japanese attacks. The workers who are injured are reported to be under Japanese medical care in the Yokohama prison camp.

These red-blooded American Federation of Labor members laid down their tools to defend American territory when the Japs struck. These courageous workers were on the defense frontier where fortifications had to be made ready. They knew the danger, but they unhesitatingly responded to the call to go to the faraway islands because American workers love their country and its institutions and are happy to do whatever may be necessary to protect them.

The seamen are another group of gallant workers. Their daily work takes them into combat zones. They carry supplies wherever they are needed by our troops and by our allies. They bring to our own ports materials needed at home. The Seafarers International Union has already lost scores of members and many others are on ships so long overdue that their loss seems a certainty.

Members of the International Brotherhood of Teamsters rode the Burma Road under Japanese bombs and are now helping to transport vital supplies to China by other routes.

These men all would tell you quietly that they are merely doing their duty, but there is nothing so important to our country in this hour of emergency than the will of every individual to do his duty—as a matter of course and without thought of reward.—American Federationist.

HURRY UP

It is high time the federal authorities were freezing prices also. They talk a-plenty but do little.

When great numbers of people have to cut down on the use of such foods as potatoes, butter, honey, etc., on account of the high prices, it is a grave misfortune.

This kind of things depletes the health of the people. The administration purports to want to promote the public health. One of the best ways to do so would be to see that the public is properly fed. Malnutrition is very widespread. Part of it is due to lack of will power, and a very large part of it is due to poverty and high prices. This third part can be eliminated to some extent, but not wholly, by price fixing.

Also, the administration wants the public to buy as many war bonds as possible—and so do we. But how can the millions of poor people buy as many war bonds as they would like to buy when they have to pay outrageous prices for the necessities of life?—Milwaukee Post.

Carpathian Russians

The delegates of two national organizations of Carpathian Russians in America, the American Carpathian-Russian Council and the Carpathian-Russian Unity met in Pittsburgh recently and agreed upon the following aims, purposes and objectives:

1. The preservation of our glorious country, the United States of America, and its truly democratic constitution, for all time to come.

2. The complete victory of America, England, Russia, China and their brave loyal Allies over the ruthless Axis powers, Germany, Italy, Japan, Hungary and Rumania.

3. The liberation of Czechoslovakia, Poland, Yugoslavia, Greece, Belgium and the other subjugated nations from tyranny.

4. The establishment of an early peace, a peace which, in the language of the Atlantic Charter, "will afford to all nations the means of dwelling in safety within their own boundaries and which will afford assurance that all the men in all the lands may live out their lives in freedom from fear and want."

5. The coordination of the activities of the one-half million (500,000) Americans of Carpathian-Russian lineage, regardless of religious persuasion or station in life, in behalf of our common objectives.

Dr. Gregory Zatkovich of Pittsburgh was the spokesman for the American Carpathian-Russian Council and Rev. Ivan Ladisik of Gary, Indiana, for the Carpathian-Russian Unity.

TAX PROBLEMS

A war tax program based upon the principle that each group in the population must bear its fair share of the tax burden has been sent to Congress by the American Federation of Labor. A tax on excess profits of corporations is recommended, federal sales taxes on food, clothing and other necessities are opposed, and plugging of loopholes in the law unfairly benefiting small groups of tax-payers is urged.

HOW CAN THE CHURCHES HELP?

ELLIS E. JENSEN

Church leaders of every faith are deeply concerned about the task of the churches during the war. The disillusionment which followed the last war caused millions of people, particularly in Europe, to lose faith in organized religion. They felt that the churches had "blessed" a war of enormous wastage which failed to bring compensating benefits in the form of a society freed from injustice, insecurity and threat of more war.

Every war runs the risk of degenerating, on both sides, into a sordid contest for loot. Every peace settlement runs the risk of legalizing injustice, and thus laying the foundation for new wars.

Now that we are running these risks once more, the churches should help us to keep our purposes high and our motives for victory clear. The churches should crusade with intense earnestness for the brotherhood of man on a world-wide basis. They should point out that this war cannot be justified unless it be waged for human equality and for the right of all peoples to their self-respect, no matter what their race, religion or nationality. For no people will submit permanently to a peace which denies them their self-respect and a fair chance to participate in the good life which the earth is capable of yielding to all her inhabitants.

Our cause is irresistible if our armies move to the attack as liberators—as the bearers of the blessings of freedom and justice wherever slavery and injustice now prevail.

If the churches will help us to remove from our war effort every motivation that prevents us from truly coming to the oppressed as liberators, they will have earned the gratitude of all humanity for a thousand years to come.

PROFITS ARE CLIMBING

According to the latest Department of Commerce report, the earnings of corporations after taxes in 1941 increased to \$7,200,000,000. This is an advance of something like 30 per cent from the \$5,500,000,000 of 1940 and almost 75 per cent more than the \$4,200,000,000 of 1939. There are the figures. They speak for themselves.

DO IT EVERY PAY DAY!

From Philadelphia Record.

WHOM DIES IS SERVING AND FOR WHAT PURPOSE?

Congressman Martin Dies (Dem., Texes), chairman of the special House committee investigating subversive activities, was again the storm-center of a bitter controversy.

Vice President Henry A. Wallace started the ball rolling by accusing the Texan of attempting to raise "doubt and anger" in the public mind which "might as well come from the statements of Goebbels himself."

The mild-mannered Wallace had been aroused by a statement released to the press by Dies charging that 35 members of the Economic Warfare Board, which the Vice President heads, have former Communist Front affiliations.

Modern warfare cannot be fought and won without an economic board. Realizing that, Hitler built up such an agency and it is undoubtedly responsible for much of his success.

Picked for Expert Knowledge

Members of our board were picked not because of their social or economic views, but because they are outstanding experts on questions which require the board's constant attention. For example, each day it analyzes and clears 8,000 export licenses, to make sure that vital materials are kept in this country. That's only one of its jobs.

Reckless attempts to ridicule or discredit that kind of an agency is certainly "playing with dynamite," but Dies, anxious to get another appropriation, didn't hesitate.

Congressman Jerry Voorhis (Dem., Calif.), a member of the Dies committee, said the committee had not passed on Dies statement and had not even been requested to authorize its publication.

If Dies were on Hitler's payroll, Wallace declared, the Texan could not render more effective service to the Axis cause.

That the President fully concurred in that grave allegation was evidenced by the White House disclosure that Nazi propagandists attempted to make capital of Dies' statement by rebroadcasting it from Berlin, Rome and Vichy short-wave stations.

Tries to Undermine Morale

"If we were at peace," the Vice President added, "these tactics (undermining the nation's morale) could be overlooked as the product of a witchcraft mind. We are not at peace, however. We are at war."

These are the most critical times in our history. It is the solemn duty of all patriotic citizens to fight the enemy within our gates who masquerade under many cloaks, the most insidious of which is a false patriotism.

We Americans must face the ugly truth. Any man who seeks to undermine faith in our government by a malicious misuse of facts is a greater danger to our national safety than thousands of Axis soldiers within our borders. Hitler and the Japs know that better than anyone else.

"I trust that Mr. Dies and others of his kind, with an intense itch for publicity, will use their talents to help the United Nations win the war, rather than stir up discord among patriotic Americans."

At his home in Texas, where he has been vacationing for some time, Dies attempted to laugh off Wallace's scathing denunciation when the statement:

"The Vice President can't take it."

But Dies' colleagues on Capitol Hill agree that such a reprimand from the Vice President is too serious to be laughed off.—Labo., Washington.

DAILY PRESS SPELLS IT "PAY-TRIOTISM"

If Uncle Sam desires the help of many of the nation's newspapers in selling defense bonds and stamps, the old gentleman will have to pay for it—at regular advertising rates.

On January 3, less than four weeks after Pearl Harbor, "Editor and Publisher," the Bible of the "Lords of the Press," demanded that newspapers be paid for cooperating in the war bond drive. Since then more than 100 publishers have taken up the cry, and the list grows daily and the cry becomes more clamorous.

Publishers' associations and trade publications are telling the government that the British government is today the biggest advertiser in the English press, accounting for 17 per cent of its total advertising.

Another little thing that Congress could do to demonstrate to the world that the United States really believes in democracy would be to end the vicious poll tax laws which deprive 10,000,000 Americans of the right to vote. Hearings on a bill to accomplish this will begin soon.—Packinghouse Workers Org. Committee, CIO.

This would be in addition to a subsidy of \$60,000,000 the newspapers are already getting in special mail privileges, not to mention other favors, including valuable tariff concessions.

Radio broadcasting chains have given of their time. The labor press is also generously supporting the campaign.

But with the commercial press it is a different story. Publishers take the position that their patriotism ends at their advertising columns!—Labor.

AIDING MORALE

Congress could serve morale mighty and redeem itself for past mistakes if it would get to work and adopt a just tax bill that would put an end to profiteering as usual and the many loopholes which Secretary Morgenthau estimates allow evasions of as much as \$1,000,000,000 (billion) a year by upper bracketees.

Two similar proportions of 1941 advertising in this country would mean our government would pay over to the newspapers a subsidy of at least \$340,000,000 a year.

This would be in addition to a subsidy of \$60,000,000 the newspapers are already getting in special mail privileges, not to mention other favors, including valuable tariff concessions.

Three things too much and three too little are pernicious to man: To speak much and know little; to spend much and have little... to presume much and be worth little.—Cervantes.

The Daily Press

Recently a bitter campaign of malicious propaganda to poison the public's mind against organized labor has been carried on by the subsidized press which is composed of reactionary daily newspapers controlled, through ownership and advertising, by exploiting profiteers and union-haters. Together with the Bourbon politicians, idle rich and anti-labor columnists, they are the real parasites of our country. It is none of our business whether these useless individuals work or not, but what raises our ire is their audacity in slandering the producers who do the actual work—the men who are making our munitions, tanks, planes and other vital equipment for American victory.

By peddling falsehoods about labor the subsidized press is creating fascism, disunity and class hatred. If Hitler were not so busy running away from a victorious Russian army he should take time to pin medals on the editors and columnists who are misleading the public. The reactionary editors of the newspapers are doing just what Hitler predicted he could accomplish here through his victory.

Let's support the labor press and not the kept press. Let's subscribe to the newspapers that are printing the facts about what labor is doing.

I. M. Ornburn.

FIRST LADY HITS "FALSE PATRIOTISM"

Mrs. Roosevelt bade farewell to her radio audience the other night. She is always at her best when she is discussing "human values."

"Unless our soldiers come back to a country where they feel their interests have been safeguarded, and that they have full opportunity to build their normal lives, we must face the probability that we will have a dangerous group in our midst," she said.

"I am sure labor and management, as a whole, are ready to match sacrifices with the youth of the armed forces by working such hours as will give us the greatest production, by limiting pay when the cost of living is stabilized and when profits are controlled."

"These things must be done, but neither the men in the armed forces nor the men and women here at home must forget that the machinery by which labor can bargain with the employer was won by the combined efforts of men of good will in both labor and management, but the sacrifices and the main fight have been made by organized labor."

"This fight has benefited labor as a whole, because unorganized labor is better paid when organized labor obtains better pay and more desirable working conditions."

"It will mean more security in peace time occupations to those who return from the war as well as those who have worked to the limit of their ability during the war, if this machinery is not destroyed under the guise of a false patriotism."—Labor.

Ukrainians Persecuted

The prominent Ukrainian writer, Alexander Korneichuk, asserted in Izvestia that Hitler had removed 400,000 peasants from Kiev, Volyn and Podolsk provinces to Germany for forced labor. Germany also is pouring youthful "farmers, officers and colonizers" into the Ukraine, the prominently displayed story in the official government newspaper continued. The writer said that in the western provinces of the Ukraine the Germans had founded 570 estates and removed the peasants.—Ukrainian News Service.

Hans von Kaltenborn, Propagandist

To the radio audience he is known as H. V. Kaltenborn, but "Who's Who" says his real name is Hans von Kaltenborn. Those who know anything about Germany will recognize the significance of this change.

Hans continues to broadcast fear and hate, and the men and women who are producing the weapons which will eventually overthrow totalitarianism are the special targets of his venomous assaults.

Does he feel that as Hans von Kaltenborn he would not be so effective? We don't know.

We do know he is seeking to divide Americans at a time when unity is vitally necessary. President Roosevelt has condemned performances of that kind. Hitler undoubtedly fully approves Hans' conduct.

Certainly, Hans von Kaltenborn is playing Hitler's game. We do not say he is on Hitler's payroll. We are not in a position to trace the connections of that kind. Hitler undoubtedly fully approves Hans' conduct.

But we have a right to ask why Hans von Kaltenborn has felt it necessary to suppress a part of the name which his parents bestowed on him. — Labor, Washington, D. C., April 14, 1942.

Let's Prepare to Swat The Foes of Labor

The time has come when trade unionists from one end of America to the other must get "fighting mad!" A lot of "sweatshop" bosses, corrupt newspaper columnists and cheap politicians have been kicking them around for months. The workers have not retaliated—they have been too busy doing the things which must be done if this war is to be won.

However, patience is not always a virtue. A pious old bishop once said: "Of course, I believe in turning the other cheek, but there is nothing in the Bible which suggests that should turn my cheek more than once. The man who slaps me a second time is inviting trouble!" Trade unionists must follow the old bishop's advise. They have put up with enough slapping! Of course, nothing should be done which will interfere with the nation's war effort. In the production of everything needed for "all-out" war, the workers must continue to smash all records.

But there will be plenty of time left to take care of those who have been lying about trade unionism and who have been claiming that the workers must be deprived of every gain they have made during the last half century. — Labor.

A Case for Standard Oil

We were jarred to learn that there are Americans who still have a kind word for the Standard Oil Company of New Jersey.

That is the big business corporation, it will be recalled, which was banned last week for withholding from this nation patents for synthetic rubber—patents which have been available to Hitler all the time under an agreement between Standard and Nazi-land.

Well, there is another side. And it is the capitalist side—the side of the system of "free" enterprise, the system of production for private profit instead of public welfare which most Americans have sanctioned with their ballots.

"What will you expect a corporation to do?" we were asked. "How else could an inventor be protected if there were not international agreements? What would prevent the scientists of one nation from infringing upon the patents of inventors in another nation if there were no mutual agreements to protect the business of both nations?"

We confess we were without an answer at the moment. And we are still helpless if we consider the matter from the viewpoint of private enterprise for private profit. Surely, if dividends and rakeoffs are to be the incentive for human activity, Standard Oil has been unjustly condemned. For in honoring its agreements with Hitler it was both looking after its own interests and maintaining a principle upon which the worldwide capitalist economy operates.

However, Socialists don't recognize the principle upon which Standard Oil can be justified. To be sure, we are internationalists—just as capitalism has been international at all times. But we are for an international of peoples, not of special interests. We believe that the product of science and invention should be made the property of all mankind just as soon as they are developed. And we believe the added welfare they make possible should be shared by all people instead of withheld for sale and profit.

Had our ideas of internationalism been accepted there would have been no world war. For upon the Socialist idea must be based the new world of brotherhood which democrats and christians advocate with words but rejected by action.—Reading Labor Advocate.

Co-ops Set Up An International Committee For Reconstruction

New York.—Formation of an International Committee for Cooperative Reconstruction, designed to assist in the reconstruction of cooperatives in war-torn countries after the war and to encourage the use of cooperative methods in general post-war reconstruction was announced here recently by the Cooperative League of U. S. A.